

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

Datum v oglepanju s. p. (Feb. 28-22) poleg vsega (imena na naslova) pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetite je pravčasno, da se vam ne utvni list.

RUSIJA PRED PET LETI IN DANES.

Jutri bo pet let, ko so pričeli prvi boji v Rusiji proti carističnemu režimu. Štirinajstega marca se je ruski car odpovedal prestolu, ko je preden stopil revolucionarni komitej v Pskevu in mu ukazal, da podpiše svojo ostavko. Petnajstega marca je zmagala revolucija na celi črti in bila je organizirana prva republikanska vlada.

V Rusiji se je zgodilo, kar je malokateri pričakoval, da se izvrši. Ruska armada se je umikala pred kaiserjevimi četami, kajti bila je napol oborožena, napol založena z municijo, napol naga in sestradana zaradi korupcije, ki je mogoča le tam v tako velikem obsegu, kjer postoji absolutistični sistem vlade. Pray lahko se reče, da je carski režim ubil carizem. Absolutični sistem je ujedel sebe tako silno, da zanj ni bilo več ozdravljenja in je moral poginiti.

Z odpovedjo carja pa se ni zmagala revolucija. Carski sistem je imel veliko privrženecv, ki so javno in tajno rovali proti novemu redu, kajti za vsako ceno so hoteli vpostaviti zopet carski režim. Sledili so nadaljni preobrati in končno so dobili vlado v roke boljševiki ali večinski socialisti, ki so še danes na krmilu Rusije.

V teku teh pet let so nazadnjaški elementi podvzeli marsikaj, da se uvede zopet carski režim. Organizirali so vpade v Rusijo s tujo pomočjo, a ti vpadi so bili odbiti in caristične armade spodene z ruskega ozemlja. Caristični elementi so napovedovali skoraj vsaki dan padec boljševiške vlade, a kolikor bolj so caristi pritiskali na Rusijo, da se uvede zopet stari sistem, toliko močnejši je bila Rusija.

Vprav zdaj, ko bo pet let, od kar je pričela ruska revolucija, se vrši važna konferenca komunistov v Moskvi, važna pravimo zaradi tega, ker bo položila novo podlago, po kateri se bo Rusija razvijala v bodočnosti, in ki je obenem važna za delavsko gibanje vsega sveta. Kajti to zborovanje je prodrlo eden in dvajset točk, ki jih je sprejela tretja internacionala. Vsa znamenja govore, da so Trockij, Zinovijev in drugi, ki so pridigali toleranco, našli poslušna ušesa na zborovanju.

Rusija je obdarovana z nelzmernimi naravnimi bogastvi kot Združene države. Razlika je, da v Rusiji niso ta bogastva še načeta zaradi korupcijskega carističnega sistema, ki ni gradil industrije in razvijal dežele, ampak je le sesal kot zajedavec na ruskem ljudstvu, med tem ko je Amerika pričela razvijati svoja naravna bogastva in je razvila svoje poljedelstvo in industrijo, v kolikor sta se dali razviti v sedanjem gospodarskem sistemu in času. Rusko ljudstvo je pod carskim režimom raslo v nevedi in redki so bili, ki so znali pisati in čitati. Za kmetovega in delavčevega sina ni bilo šole, kajti po carističnih principih, sta bila kmet in delavec za to na svetu, da delata za carja, dvorjane in tiste, ki se senčijo v njegovi milosti.

Revolucija je odprla ruskemu ljudstvu šole, razvila bo industrijo in poljedelstvo. Samoposebi se razume, da to ne bo prišlo čez noč in da bo moralno rusko ljudstvo se trpeti, predno razvije svojo produktivno moč s pomočjo modernih strojev in orodja, da se mu ne bo treba bati suše, ki je lani pomorila žito na polju. Ali pogoji so dani tukaj za razvoj. Zemlja hrani v svojem osrčju razne rude, zemlja v Rusiji je rodovitna. Zgraditi bo treba tovarne, plavže, železnice, ladije, mostove, napraviti bo treba umetne naprave za namakanje zemlje, da suša ne bo več strah ljudstva. Izdelati bo treba razne stroje in orodje. Vse to bo rusko ljudstvo izvršilo, ako bo imelo mir od zunaj.

Ali nekaj je prinesla ruska revolucija, kar jemlje vsem nazadnjakom veter iz jader. Pred svetovno vojno so nemški kaiser in junckerji radi kazali na Rusijo. Rekli so, kadar so kritičarji v nemškem parlamentu dvignili svoj glas proti pruskemu militarizmu: "Potrebujemo puške in kanone, da nas ne poplavijo barbari od vzhoda."

Zdaj ta zagovor militarizma ne bo več držal. Rusija se je pričela razvijati, njeno ljudstvo je ukaželjno in preden mine dvajset let, bo ves svet strmel, kaj je rusko ljudstvo izvršilo v tem kratkem času v korist vse človeške družbe.

SLIKE IZ NASELBIN.

Coketon, W. Va. — Delavske razmere so jako slabe v naši naselbini, kajti zadnjega januarja t. l. je družba zaprla vse premo-govnike v okolici in menda po vsej zapadni Virginiji. S tem prekinjenjem dela in zapiranjem ro-vov nameravajo mogočni podjet-niki razbiti organizacijo. Silijo nas tudi, naj podpišemo nekake listine, kjer zahtevajo, da bi mi pristali na znižanje plače za 38c pri toni. Opozorjam rojake, naj ne hodijo sem za delom, ker ga tudi mi nimamo.

Rojaku, ki mi pošilja nepod-pisana pisma, se zahvaljujem, vendar se mi zdi, da je škoda pa-pirja in je boljše, če denar, ki ga potroši za papir in znamenje, raje žrtvuje stradalnim v Rusiji. — Član društva Domovina.

Telluride, Colo. — V okolici Tellurida in Smugglerja se je zopet pojavila bolezen kot je bila leta 1918. Na stotine prebival-cev je obolelo za influenco in na žalost jih tudi več umre. Od naše-ga društva sedaj bolehalo trije člani. Drugi, katerih je bilo več bolnih po pet ali šest dni, so oz-draveli. Zdravnik trdi, da so tu di sedaj trije bolni člani izven nevarnosti in se jim bolezen vra-ča na bolje. Svetujem torej roja-kom, posebno članom SNPJ, da ne hodijo v Telluride ali Smug-gler okolice, radi prevaže razsaja-joče bolezni. — Stepan Matič, tajnik društva 435 SNPJ.

Wilburton, Okla. — Obiskala sta nas govornika Alex Howat in Oscar Ameringer, ki bosta obis-kala še več drugih naselbin in se mi zdi vredno da poročam ne-koliko o njihovi govorih. Predvsem pa pripravim rojakom, kamor bosta prišla ta dva govornika, da ju gredo poslušati, za kar se ne bodo kesali. Opisal bom, samo po-vršno, ker če bi napisal vse, ka-ko se je šod vrtil ter podrobno-sti, bi mi vzelo celo Prosveto.

Howat je pričel z govorom pri-bližno takole: "Želim vam obiska-ti vašo naselbino. Mogoče me še kdo pozna, ker delam sem tu pred 25 leti v rovu pri mestu Harta-hornu. Želim vam nekaj povedati o položaju kansaških rudarjev." (Ta del izpustim, ker rojakom je večinoma iz časopisov znan polo-žaj, o katerem je Howat govoril.) Nato je Howat povedal značil-ne besede, da je v Ameriki 85 od-stotkov ljudi, ki delajo, 15 od-stotkov pa jih je, ki nam ukazu-jejo, kaj imamo delati in kako naj delamo ter nam narekujejo delovne pogoje. "O, ljudstvo, kdaj pride čas, da bo nas 85 od-stotkov ameriškega prebivalstva oproščena? Kdaj se bomo zdru-žili na volilni polji ter se s tem oprostili težkih verig, ki jih no-simo že dolga leta? Upam, da bo kmalu tu čas, ko bomo prosti možje, žene in otroci in bomo de-ležni vsi enakih pravic: bogatih kot delavec. Vse bo prišlo, samo spregledati moramo in se na vo-lilni dan združiti.

Povedal nam je nato nekaj o našem vrlom delavskem listu "O-klahoma Leaderju", ki zagovar-ja resnico in vzpodbuja ljudi k odporu. Zato so ga nesramno na-padli voditelji našega premoga-škega distrikta št. 21, ter ga za-tožili, da mu je treba dati "klju-čavnico na usta" (uredniku) in ga dati pod nasorstvo vlade, ker zagovarja uniji zveste delavce. Debsa in druge dobre delavske voditelje.

O glasilu U. M. W. of A., se je izrazil Howat kakor ta listič v re-snici zastuji. List blati dobre vo-ditelje v organizaciji in celo v tujih jezikih. Lewisa na ljubo pisari proti pravilom rudarske organizacije. H koheu je omenil Howat, da se nadeja kmalu dne-va, ko bo zapela v naši organiz-a-ciji železna metla in izčistila vse nazadnjaške izrodke ter bomo zo-pet svobodno lahko delovali za napredek delavstva.

Ko je prenehal Howat govoriti, se je oglasil nek Lewisov privr-ženec, da je treba Howata areti-rati, kar je porodilo veliko godn-anje po dvoranah med številno množico. Pojavil se je na odru in predsednik naše Wilburton po-družnice mu je pojasnil, da ni-simo povabili ne Howata, ne A-meringerja, tako tudi on nima ni-kake pravice se vtikati. Mogoče, mu je rekel, da dobi besedo, toda prej bo govoril Ameringer. Umak-nil se je v ozadije, ker sprda-j se ni mogel ubraniti pasvk, ki so

na njega letele. To je špijon, ki lazi za tema govornikoma, seve-da na račun članov organizacije in v prid Lewisu.

Stopil je pred nas nadarjen in marljiv dečko Ameringer, ured-nik "Leaderja". Znal je v šalji-vem, a obenem stvarnem tonu ta-ko lepo naslikati nazadnjaške vo-ditelje, da je moral pogosto pre-nesti, tako mu je množica pri-trjevala in plaskala. Smejal sem se njegovim dovipom ša jaz, še-prav sem med Slovenci poznal bolj za "dvastega". Očital je nazadnjakom v ozadiju, da so iz-dali "Leaderja" pri pristrams-ken-sodišču in jih vpraševal, če li lahko gledajo poštenemu delav-stvu v obraz, medtem ko se pri-števajo za delavske bojevnike. "Ne bojim se boja, dani se ne bo-jujem rad. Ko ste udarili po meni, "Leaderju", ste udarili po meni, torej se bomo bojevali." Howat, Ameringer in predsednik našega lokala so pozvali one v ozadiju, naj se zagovarjajo. Nastala je ra-dovednost med množico, toda ko se je pokazal na odru Lewisov privrženec, mu je množica kakor na povelje obrnila hrbet in odšla iz dvorane.

Govornika sta odšla v Coalget-te, kjer bosta nadaljevala z de-lom in tako po celem 21. distrik-tu, kateri bo s takim nastopom brezdvomno kmalu spoznal, ka-ter je prava stran in se bo pridru-žil distriktoma v Illinoisu in Kan-sasu. Boli nas, da ne moremo po-magati našim sobratom v Kan-sasu, ker smo že sami dolgo brez dela in tudi mi brez podpore. Tu-da vi bratje v Illinoisu, stojte tr-dno na strani kansaških bratov. Vsa čast vam! Ne boste pozablje-ni od naših otrok, ki ste jim de-lili v potrebi kruh in ste jim po-slali za Miklavža in o Božiču da-riila ter jih osrečili ob času, ko jih bečni očetje niso mogli. — **Jože ALE.**

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Willard, Wis. — Pred kratkem smo imeli nekaj jako zelo mrzlih dni in snega se je nasulo, da ga nam še sedaj ne manjka. Pred par tedni so bili taki sneženi za-meti, da se je v sredi poti ustavil tukajšnji vlak in bo brzkone mo-ral čakati toliko časa odrejenja, da bo solnce stopilo sneg. Loko-motivo so odpeljali od železnice, vlak pa je ostal in stoji še danes. Tako je viden po tej progji ves promet, vendar česar je Willard jako prizadet, ker vse dovažajo sem iz bližnjega mesta Greenwo-oda.

V sredi februarja sem bil na o-bisku v Minnesoti, kjer sem se mudil okrog starih znancev in prijateljev v Gilbertu in Evele-thu. Zabavali smo se tam izvrat-no. Posebno dne 14. februarja zvečer smo imeli popolno zabavo, za kar gre vsa hvala onim, ki so nam stregli in rojakom, ki so pri-šli na zabavo.

Kar se tiče dela moram priz-nati, da v obratovanju nič ne nadkriljujemo drugih naselbin. Mesto tvori skoraj izključno de-lavec in je lepo urejeno in ima večje število rudnikov. Pri nekaj-terih se vali gosti dim iz dimni-kov, drugod pa delo počiva v ro-vih in rudniških tovarnah. Rud-niški mogotei seveda hočejo, da bi obratovali vedno in bi se ka-lesna nič ne ustavila, toda če jim ne nese velikega dobička, se ne zmenijo za obratovanje. Ravno med časom ko sem bil tam, je u-bilo nekega rudarja, rodom Pira-ca, očeta osmih nepreskrbljenih otrok, v starosti 55 let. Delal je že 37 let v rudniku, danes pa ima tako plačilo. Ko so prinesli mt-vega na površje, je vodja rudni-ka zapalil cigareto in se nasmeh-nil, brzkone misleč, da zopet ge-do zavarovani tisočaki.

Tako žre nenasiatno žrelo za profitom, ker mogotem je glav-no, da je dovolj dobička, če je življenje delavcev dovolj zavaro-vano, to je zanje postranska stvar.

Spominjam se dopisa iz Willar-da, kjer je nekdo počel, da so pobirali podpise proti fajmostru. Če je bilo to res, tedaj se jim ni obneslo, ker ga imamo še vedno. Udati so se torej morali in sedaj žive skupno, dasi ne v prijatel-stvu. Zavedajo se, da bi sami rav-notako lahko opravili in tudi faj-mošter se zaveda, da je njim, ki mu pripadajo darove bolj potre-ben dar kakor pa njemu.

Zadnjič se je pohvalil, da bi ga večina rada hodila poslušati, to-da vramujejo se drug drugega in izostajajo. Strašno hude kazije je moral imeti prejšnji večer, če je kaj takega trdil. Ako bi ga tako radi poslušali in prihajali k nje-govim igram, bi ne bilo v cerkvi samo par mož, ostalo pa ženske in otroci, na katere ima posebno ve-selje, da jih lovi okoli skladanje drv in jih spravlja v cerkev h krščanskemu nauku. Znano nam je, v kako korist poučuje otroke s takim veseljem krščanski nauk, zato ne puščajmo otrok v njego-vo šolo, temveč v šolo, kjer se bo-do res kaj izobrazili. — **Peter Žagar.**

Barberton, O. — V nobeni slo-venski naselbini nimajo verul rojaki tako ugodne prilike zado-šestati vesekemu fanatizmu kakor pri nas v Barbertonu, kjer je zna-no, da pastiruje v izski fari žup-nik Slovenec, Vitus. Kolikor je meni znano, se ne sramuje go-vo-riti slovenskega jezika, najbno kjerkoli, torej ima vsak veren ro-jak v naši naselbini priliko, ko je bisaga z grehi polna, da jo u-roči in lahko prosí za odpuščanje grehov ter zveličanje svoje duše v slovenskem jeziku.

Čemu je torej treba moločova-ti okrog škofa še za drugega re-ševalca duš, ki ga v naši naselbi-ni enostavno ne potrebujemo. Še folklo manj pa je potreben "hram božji", katerega hočejo na vsak način naprtiti na rame pečici nerazodnih ljudi v na-selbini. Če vrabci na strehah ve-djo, da se tako podjetje ne izplača in če bi se slučajno izplačalo, ni-majo od tega koristi oni, ki so se zanj žrtvovali. Koncem koncev vse skupaj postane last osebe, ki ni nikdar žrtvovala trohice za podjetje in nima od njega nikake pravice, to je škofu. Zaslupljen-ci, ki verujejo v posmrtno življe-nje, so uverjeni, da jih za tako delo čaka po smrti večno zveliča-nje, zato se toliko raje žrtvuje-jo. Ne morej zapopasti, da so ne-besa in posmrtno življenje le pre-tveza, s katero jih izrabljajo re-verenti, kakor izrabljajo njim e-nake svedenike vsake vere ali verske sekte. Sreča je, da je ljudi, ki se pustijo zapeljavati in vs-rati s takimi dogmami, vsaki dan manj.

Odkrito moramo priznati, da zaslug radi spoznavanja ne more-mo pripisovati samo naprednemu časopisju, podučnim in izobraže-valnim knjigam, temveč k temu pripomorejo tudi v veliki meri blagoslovljeni reverenti sami. Z mločevanjem o nikdar polni bi-sagi, pohlep po zlatu in bogastvu na svetu so dokazi, da gospodje verujejo v nebesa na tem svetu. S takim propovedovanjem tudi dosega jo nebesa na zemlji, za ka-tera jim je vse, sicer bi se poslu-ževali za utrjevanje vere drugač-nih metod.

Ni jih treba učiti in prav do-bro vedo, da tam na onem svetu ni strojev za izdelovanje \$\$\$, še iz razloga ne, ker stroji povzro-čajo šum, kar pa bi kalilo neba-ki mir in vzemirjalo že od sta-rosti nervozne svetnike.

Gospod št. 3 se je po kratkem bivanju tu lahko prepričal, da ni posebnega navdušenja za tak kšeft, da je volna ovčie pretrda, kozli se pa itak striči ne dajo. Če se gospod do danes o tem še ni prepričal, se bo v doglednem ča-su prav gotovo. Vendar vzemimo, da pešice ljudi na vsak način hoče imeti svojo farno in "hram božji" za čiščenje duš. Zato je bila dolžnost velike sestoreice, da so se prej informirali, koliko dru-šin je v tukajšnji naselbini, da so pripravljene podpirati cerkev in koliko je vsak vernik pripravljen vsak mesec žrtvovati za "čast božjo". Na podlagi takih infor-macij bi šele spredelili, ali bi bilo pri nas mogoče vzdrževati go-spoda ali ne. Sestoreica je pa na to ni ozirala, ker uveren sem, da bi s takim korakom doživeli še večje razočaranje kot ga imajo sedaj.

Račun brez krmarja ne velja in tudi piti na medvedovo kožo, dokler je kosmatine še v brlogu, ni na mestu. Sličajno sem naletel na cekmostra, ki se je tolkel po prsih in se poleg priduševal, da brezvezei v tukajšnji naselbini ne bodo ustavili zidanja cerkve. Napredni rojaki se na tako ro-bantenje ne oziramo, toda vpra-šanje nastane, zakaj pa beračijo za cerkev okrog naprednih roj-akov. Zakaj nadlegujejo ljudi, od katerih vedo, da ne bodo preje-li rujavega centa v take namene? Nabirajte prispevke samo okrog žuhovine.

ljudi, ki so pripravljene žrtvova-ti za nepotrební hungub.

Radi naprednih rojakov lahko v Barbertonu ustanove ne samo eno farno, temveč dekanijo s tremi gospodi, kajti čimveč gospo-dov bo, tem bolje bo za ovčie v fari in tolike večji bodo izdatki. Poseči bo treba še globlje v žep, kar je najboljšo zdravilo za ta-ko bolezen in jih je ravno radi te-ga že prišlo mnogo do prave pa-meti. Sploh pa, ako hočejo, da bo podjetje uspevalo, morajo napra-viti temeljito izpremembo. Pred-vsem je treba ustoličiti kakega novega svetnika ali svetnien za patrona fare, ker ima "Sree Je-zusovo" ne odgovarja več času niti razmeram.

Če pogledamo v zgodovino kr-ščanska vere, vidimo, da je bil krist ustanovitelj in začetnik iste, zato bi se ga moglo kot take-ga v celoti častiti. Ljudje so raz-važeni in imajo vedno radi kaj novega, zato je treba, da se ustoli-či novega svetnika, ki bo imel, ako že ne drugega, vsaj večjo pri-vlačnost. Slovenci smo napredo-vali in imamo v nebesih veliko priprošnjico, sv. Johanao iz Vo-die. Res še nismo nič čtali, da bi jo papež proglasil kot tako in tu-di v Blaznikovi pratiki jo še ni-mo videli namalane, kar pa ni-je de, saj tudi sv. Jurija slučaj-no pozabijo. Znano nam je, da jo je proslavil kot tako ljubljanski škof in to zadostuje, saj Bonaven-tura je poglavar na Slovenskem, kaj se ima torej vtikati zraven papež — Italijan. Poleg vsega se moramo tudi držati načela: "svajti k svojim". Čemu častiti tuje neznane svetnike in svetnice, če pa imamo v nebesih pristno slovensko priprošnjico. S časom naj se zopet proglasí kaka božja pot in uspeh je zagotovljen, da bo lahko vzdrževati slovensko farno v Barbertonu. — **Martin Želez-nikar.**

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Ringo, Kans. — Uredništvo mora vedeti, kdo je poslal dopis. — Pozdravi!

Strand, Kans. — Pošljite svoje ime in dovolite podpis pod Vašim dopisom.

Johnston City, Ill. — O stvari je Prosveta že pisala pred doti-čnim dopisom, kakor tudi navedla imeni sodnika in delavca ter kraj, kjer se je razsoda vršila. To vest so priobčili tudi veliki dnevnik na zapadu in v Chicagu. — Pozdravi!

POLJEDELSKI DELAVCI IN DOHODARINA.

New York. — (Jugoslovanski oddelak F. L. I. S.) Delavec na farmah in drugi delavci, ki raz-un plače v gotovini dobivajo — kakor se napačno pravi — "pro-sto stanovanje in hrano" (free board), dostikrat ne vedo, koliko pravzaprav znaša njih dohod-ek z ozirom na odmerjanje dav-ka. Mnogi izmed njih mislijo, da imajo prijavit davčnim oblastim le svoj dohodek v gotovini. To je napačno.

Ravnotako je napačno, ako se pravi, da dobivajo "board" (hrano in stanovanje) zastonj-Ne, ne dobivajo ga zastonj, mar-več hrana in stanovanje tvorita del delavčeve plače in raditega sta del njegovega dohodka. Kako svoto naj torej davčni zavezanec zapíše kot odgovarj-jočo hrani in stanovanju, ki ga dobiva "zastonj"? Davčne obla-sti imajo navado, da izračunajo vrednost "prostega boarda" v zgornjem zmislu kot enakove-ljavno tridesetim dolarjem na mesec ali \$360, na leto. Radi te-ga mora tak delavec dodati k svoji plači v gotovini še zdornj svoto. Obe svoti skupaj tvorita njegov letni dohodek.

NEPRIJETNI GOSTJE SO OB-ISKRALI DOM BOGATINKE.

St. Louis, Mo. — Mrs. Elizabeth Campbell je v družbi treh svojih prijateljic in dveh moških igra-la kvarte na svojem udobnem do-mu. Nepričakovano so vstopi- trije nepovabljeni gostje. Vsa-mokresni v njih rokah so govorili, po-kaj so prišli.

Banditje so pobrali tisoč dolar-jev v gotovini, za deset tisoč do-larjev stalinne in draguljev in za štiri tisoč dolarjev dragoceno ko-žuhovine.

GESTNOZELEZNIŠKI DRUŽBI V NEW YORKU JE BIL UROČEN ULTIMAT.

V SPLOŠNEM SE SODI, DA ULTIMAT NE BO IZVEŠEN.

Kajti cestnozelezniška družba bo zapela postopke o reviziji.

New York, N. Y. (Federated Press). — Po dostavljenju zapovednega pisma Frank Hedleyju, predsedniku Interborough Rapid Transit kompanije, v katerem zahteva, da družba napravi pošten poizkus, da ima ob času največjega prometa dosti voz na ulicah, je zdravstveni komisar Royal Copeland izjavil, da je on pripravljen prevzeti kontrolo na področju železnice in prisiliti kompanijo, da bo imela dosti vlakov na tirih, kadar je promet največji v teku dneva, ako prenapolnjeni vlaki prične ogrožati javno zdravje. Po izjavi mestnega korporacijskega odvetnika ima zdravstveni departament pravico, da tako ostro nastopi napram družbi, ne glede na to, kaj je zapisano v statutih, ako postoji nevarnost za javno zdravje.

Nihče pa ne verjame, da se to zgodi. Kaj se pa bo zgodilo? Ako predsednik cestnozelezniške družbe ne ignorira popolnoma zapovednega pisma, tedaj najbrž odgovori, da je družba tako rečna, da ne more postaviti več vlakov v službo ob času, ko je promet najživljanejši. Mogoče tudi doda par vlakov in pokaže tako dobro voljo, da hoče izboljšati prometne razmere.

Zupan Hylan je zelo izurjen v pisanju pism, zdravstveni komisar pa skrbi, da pride njegova slika v dnevno časopisje od časa do časa, ker tudi od časa do časa izdaja ultimata. Tamanski uradniki niso še nikdar izvedli svojih groženj in najbrž jih tudi zdaj ne izveže.

Njih izjave pa imajo vendar saj en dober učinek. Njih izjave opozarjajo občinstvo na zanemarjanje dolžnosti napram ljudstvu po korporacijah, vrščih 'javno službo.' Vozovi ničelne železnice so popoldne tako natičeni s pasarji, da je nemogoče opisati te razmere. Teško mine dan, da ni eden ali drugi težko ranjen v gneči. Postala je že navada, da je eden ali drugi pahinjen s platforme in ubit od druge strani prihajajočega vlaka.

Samoposebi se razume, da take razmere povzročajo tudi druge nepravilnosti. Žepni tatovi ob času živahnega prometa kradejo skozni tri ure poljubno. Zrak v vozovih tudi ni čist in dober, kajti vzdih je strašen, ko par sto pljuč izdihava v pljučih predelani zrak. Otroci in žene stujejo s komolec, vsaki nastanejo prepiri in rabuke.

Kljub temu, da prebivalstvo New Yorka hitro narašča, se pa znižuje število vlakov, mesto da bi bilo povečano. Transitna komisija, neodvisna od mestne administracije, ima oblast in jurisdikcijo nad mestnim prometom. Komisija zdaj študira vzroke, zakaj so vlaki na področju železnice natičeni in je baje že pripravljena, da predloži svoje predloge, da se npravijo spremembe v voznem redu. Mogoče zupan in zdravstveni komisar nista govorila in napadla transitne kompanije, da napeljeta vodo na svoj politični mlin, toda mnogo ljudi misli vseeno, da sta govorila iz političnih vzrokov.

HUDOBNO MAŠČEVANJE.

Fort Wayne, Ind. — Ko se je Klepperjeva žena vrnila domov, je našla svoje dete namol nezavestno. Nekde je detetu vtil strup v usta, na voziku je pa ležal listek z napisom: "Iz maščevanja."

Klepper in njegova žena izjavljata, da nimata sovražnikov. Policija se zdaj trudi, da najde maščevatelja.

Kitajci ne poznajo.

Sydney, Avstralija. — (Feder. Press). — Avstralski trgovec, ki se je vrnil iz Kitajske, pripoveduje, da skoraj v vsaki kitajski hiši visi tablica z napisom: "9. maj 1911." — To je datum, ko je Japonska predložila kitajski vladi manih 21 zahtev, in ta dan smatratjo Kitajci za dan narodnega ponižanja, katerega si hočejo obdržati v spominu.

NOVA, VSEDELAVSKA INTERNACIONALA SE BLIŽA.

Ruski komunisti so se izrekli za združenje vseh socialističnih strank in za skupno konferenco.

21 TOČK JE POKOPANIH.

Moskva, Sovjetska Rusija, 6. marca, Zakasnela. — Ruski komunistični voditelji so sprejeli taktiko in iščejo stikov z vsemi socialističnimi in delavskimi mednarodnimi organizacijami. Njihova nova taktika je, da se vse obstoječe mednarodne organizacije združijo v eni sami svetovni internacionali. "Združena fronta vsega delavstva", je zdaj geslo komunistov.

Izvrševalni odbor tretje internacionale je sredi zaključil sejo, na kateri je sprejel epohalno resolucijo nove taktike, za katero so se odločili Lenin, Trocki, Zinovjev in drugi. Za obdržanje stare taktike je glasovalo le deset odbornikov, večinoma Francozje in Italijani.

Resolucija določa, da eksekutivna tretje internacionale povabi vse obstoječe internacionale, kot drugo socialistično internacionalo, dunajsko ali "poltretjo", oziroma četrto internacionalo in druge samostojne organizacije od leve do desne na konferenco, na kateri se naj položi temelj združenju vseh delavskih strank, ki naj stopijo na enotno fronto proti svetovnemu kapitalizmu.

S tem sklepom je pokopanih znanih 21 točk, ki so povzročile toliko sporov in razkola v socialističnih strankah vseh držav. Razcepilo so se stranke v Italiji, Franciji, Španiji, Švici, Luksemburgu, Belgiji, Rumuniji, Nemčiji, Argentini, Angliji in Ameriki.

Vprašanje zdaj je, kakšen bo odziv socialistov v raznih državah, ki so se sprli s komunisti. Ako bo odziv dovoljen, tedaj se lahko še letos vrši združitvena konferenca, ki pa ne bo v Moskvi, temveč bržkone na Dunaju, v Berlinu ali v Londonu. Znano je, da predstavniki druge internacionale in dunajske unije delajo že dolgo časa za združenje vseh socialističnih strank na svetu.

"SEX DETECTOR" JE PREVARA.

Washington, D. C. — Poljedelski departament je izdal svarilo, da naj ljudje nikar ne kupujejo "sex detectorjev."

Kaj pa je "sex detector"? To je majhen instrument, o katerem so navihane pripovedovalci pravo čudeže, kot da lahko naznani spol in če so kokašja jajca oplemenjena. Navihane so svoje blago hvalili kot najbolj čudežno iznajdbo in pripovedovali so perotinarjem, da ta instrument dela prave čudeže.

Dalje je ta instrument celo dolečil spol ostrig, metaljev, gosnjo, črvov itd.

Navazadnje je celo služil kriminologu, kajti mali instrument je "povedal," kateri spol je preli kri, ki se je našla na obleki drugega človeka.

Na sugestijo poštnega departamenta je kemični biro poljedelstva napravil preizkušnje s temi instrumenti. Poizkušnje tega je, da so tisti hitro zaprli svoje delavnice, ki so izdelovali te instrumente.

Angličani v strahu pred revolto v Indiji.

London, 10. marca. — Položaj v Indiji je zopet zelo slab. Reuter javlja iz Delhija, da je baron Rawlinson, poveljnik britske armade v Indiji, rekel pred nekaj dnevi, da pride kmalu dan preizkušnje za britsko vlado, ki pokaže, ali je v stanju obdržati red in že, dali je v stanju obdržati red in mir. Rawlinson je poudaril, da je zdaj nemogoče misliti na znižanje oboževanih sil v Indiji zaradi revolucije. Mahatma Ghandi zadržuje z veliko težavo svoje pristaje, da ne plačuje vojnega prispevka. Kakor bo Ghandi izgubil kontrolo nad bojovitim elementi, ki ne verujejo v njegovo pasivno resistenco, bo kriza neizogibna.

Amerika misli pograbit Liberiijo?

PARIZ, 10. marca. — "Depeche Coloniale", glasilo francoskih kapitalističnih interesov in vlade, je te dni zagnalo velik krik, da nameravajo Združene države pograbit zamorsko republiko Liberiijo v Afriki. Liberiija je dobila precejšnje pomočilo v Ameriki, zdaj pa je cela armada ameriških misijonarjev posetila zamorsko republiko. Omenjeni list piše, da so misijonarji "prednja straža" ameriških kapitalistov, ki hočejo spremeniti Liberiijo v svojo kolonijo.

Španska vlada spet padla.

Madrid, 10. marca. — Španska vlada pod vodstvom Maure je podala ostavko.

DIREKTNEGA NAPADA NA USTAVNOST CLAYTONOVskega ZAKONA SE NI.

AMPAK POROČATI SE HOČE KOT DA KOSOM, DOKLER NE OSTANE NIČ OD NVEGA.

Tako sodijo odvetniki, ki zagovarjajo delavsko stran.

Washington, D. C. (Federated Press). — Odvetniki, ki so na strani delavstva in študirajo metode najvišjega sodišča Združenih držav, izjavljajo, da se ustavnost Claytonovega zakona ne napada direktno, kljub temu je pa vrednost tega priznanja delavskih pravic uničena.

Protidelavska večina v sodišču je stikala glave skupaj, da so Claytonov zakon poročali palec za palec, dokler ne bo ostalo nič od njega.

Prvi je bil odlok v zadevi Hitobann Coal kompanije. Prišla je zadeva Duplex Printing Press kompanije, na to afera Steel Foundries kompanije in Truxove kompanije. Dne 20. marca se zopet seseli zadeva Coronado Coal kompanije, kateremu seveda sledi tudi rasodba.

Vsaka zadeva se je rešila tako, da so bili poješčani podjetniki, nasprotni delavskim strokovnim organizacijam, položaj delavcev je bil pa oslabilen. Vsaka zadeva je obtežila butaro delavcev za vzdrževanje svojih organizacij in pri obrambi delavskih strokovnih organizacij proti navalom podjetništva na delavske organizacije. Prav nobenega razšaranja ne bo, ako bo poleti pobil najvišji sodnik Taft rasodbo; po kateri bo rudarska organizacija U. M. W. of A. odgovorna za \$600,000 odškodnine zaradi aktov, ki so jih povzročili posamezni člani rudarske organizacije, pripadajoči k lokalni organizaciji v Arkansasu, ko so bila v boju med rudarji in privatnimi oboževanimi hlapci pogazana in poškodovana nekatera poseleja.

Ako bo postopanje najvišjega sodišča uravnano proti mednarodni organizaciji, kot je bilo na najnižji inštanci, tedaj pride v nevarnost premoženje vsake lokalne organizacije, pripadajoče k mednarodni rudarski organizaciji. In če pojde tako naprej, bodo nasadnje vse delavske gibanje v nevarnosti, dokler se postave ne spremenijo ali pa zakonodajni zbori ne ukrenajo nekaj za varstvo delavstva.

Charles Evans Hughes, takrat je bil še privaten državljani, je zagovarjal rudarje, ko je zadeva prišla prvkrat pred dvema letoma pred najvišje sodišče. Razumelo se je, da je najvišji sodnik White izdelal mnenje večine in se je odločil, da ga prizide, dokler se mu ne nudi ugodna prilika. White je umrl, predno je povedal, kako sodi o zadevi. Njegov naslednik, o katerem je precej evidenc, da je bil v letih 1920 in 1921 nasproten unijam, ima zdaj prednost, da ponovno argumentira. Ker ni nobeden sodnikov poročal o tej zadevi, je jasno, da so bili glasovi oddani 5 proti 4. Ko je White umrl, so bili glasovi 4 proti 4.

Šentlemani najvišjega zveznega sodišča, ki so našli pot za izpodkopavanje, da lahko delajo okoli Claytonovega zakona, imajo izkušnje, kako je trgovski departament vzel zobe La Follettovemu mornariškemu zakonu. Seveda bi bila slaba politika, da se preklične tako važna postava za delavce, mogoče je pa tudi nemogoče jo preklicati. Tako je pa trgovski departament pod Wilsonovo in Taftovo administracijo samo pozabil izvesti določbe, kot na pr. preizkušnja jezika za mornarje itd.

SEVERNI JELENI NA POTU V MICHIGAN.

New York, N. Y. — Parnik "Bergensfjord" je pripeljal šestdeset severnih jelenov, ki jih je naročila država Michigan za rejo. Petdeset je koš in deset je samcov. Spremlja jih dr. Halstan Christensen.

Narodna "Prosveta" valoma sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

JAPONSKA NA POTU V GOSPODARSKI POLOM.

IMPORTIRAN BAKER JE OKREVI KOT DOKAZ.

V devet mesih so tudi življenski troški višji kot v Londonu.

Sydney, N. S. Wales (Feder. Press). — Posebna poročila, ki jih prejema le avstralski biro Federaliziranege tiska iz Japonske, pokazujejo, da deželo ogroža finančni polom.

Japonska je v nevarnosti, da izgubi svoje nedavno najdeno bogastvo zaradi politike novega ministrskega predsednika viskonta Takahajija. Zaradi te politike ugrožajo Japonsko velebankroti.

Kompanije se najbrž pričakovale, da so se "dobri časi" nastanili trajno in se delile dividende in naložile niso rezerva. Viscount Takahai jim je priskočil na pomoč. Posodil jim je vladni denar na podlagi garancij in subvencij.

Delili so pomoč na vse strani, posledice so pa bile visoke cene in znižana produkcija. Ta taktika pokazuje zdaj svoje napake.

Na Japonskem se zdaj menda najdražje živi. Življenski troški v devet mesih so višji kot v Londonu, kljub temu da dolg Japonske ni narastel v vojnem času, ampak se je zgodilo nasprotno, kajti Japonska je prejela precej bogastva od zaveznikov.

Japonska je druga dežela na svetu, v kateri producirajo največ bakra. Zdaj pa importirajo baker na Japonsko, veliko njegovega bakra pa leži v skladiščih. Baker se lahko importira po nižji ceni na Japonsko, kot se producirava v nji.

Visoke cene na Japonskem so povzročile, da se zdaj uvaža vsakovrstno blago na Japonsko. Posledica je, da postaja uvoz večji kot izvoz.

Pričakujejo tudi, da bo ladjegradništvo imelo zelo slabe čase v prihodnosti in vrednost delnic ladjegradniških kompanij je zelo padla na bortal.

Japonski ekonomizirarji zahtevajo, da se popolnoma spremeni finančne možnosti, a zdi se, da je to nemogoče in posledica je, da je Japonska na potu gospodarskega poloma.

UNDERWOOD IN LODGE POD OGNJE.

Odgovarjati morata na rasna vprašanja zaradi pogodbe.

Washington, D. C. — Demokratični senatorji pod vodstvom senatorja iz Arkansasa so obsuli senatorja Lodge, voditelja republikanske večine, in senatorja Underwooda, voditelja demokratov, s tobo vprašanji. Oba sta se udeležila razorožitvene konference in senatorji so jih vpraševali zaradi pogodbe.

Senator Robinson je vprašal senatorja Lodge in Underwooda, kdo je sestavil in spisal pogodbo. Nobeden izmed njih ni mogel odgovoriti, kdo je spisal pogodbo. Oba sta se izgovarjala, da je vsa pogajanja vodil državni tajnik Hughes.

Senator Underwood je pravil senatorjem, da ni dobro informiran o tej pogodbi, kot je o drugih. Šlo se je namreč za pogodbo starih sil.

Ko so senatorja Lodge vprašali, kdo je spisal pogodbo, je rekel: "Več oseb."

"Koliko oseb?" "Najmanj štiri." "Kateri štiri?" "Štirje izmed delegacije." "Koliko sestavkov je bilo tam?" "Ne morem povedati."

Senator Robinson je končno prenehel izpraševati in se je odvil, da senatorja Lodge in Underwood tako malo vesta o stvarih, ki so se dogodile na konferenci.

SEVERNI JELENI NA POTU V MICHIGAN.

New York, N. Y. — Parnik "Bergensfjord" je pripeljal šestdeset severnih jelenov, ki jih je naročila država Michigan za rejo. Petdeset je koš in deset je samcov. Spremlja jih dr. Halstan Christensen.

Narodna "Prosveta" valoma sorodniku ali prijatelju v stari domovini.

Slovenska Narodna Federativna Jednota. Ustanovljena 21. aprila 1904. Izdava 17. junija 1907 v št. 111. Glavni stan: 2887-89 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODESEK: Predsednik Vincent Calabar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. V. Box 22, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bojiščnega odbora Elias Novak, gl. blagajnik John Vaprich, urednik glasila John Zavortnik, upravni tajnik Filip Golina.

POROTNI ODESEK: John Underwood, predsednik, 416 W. May St., Springfield, Ill., Martin Zelenkovic, Box 276, Harborton, Ohio, Fred A. Vidan, Box 623, Elm Hill, John Turbell, Box 181, Lawrence, Pa., John Gortals, 214 W. May St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK: OSREDNJE OKROŽJE: Elias Novak, predsednik, 2887-89 S. Lawndale Av., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambroski, Box 224, Mecca, Kans. Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Antos Jular, Box 104, Groes, Kans., gl. urednik, Box 104, Mecca, Kans., gl. urednik, Milo Supt, 2453 S. Winchester St., Chicago, Wash.

Nadzorni odbor: Frank Zaitz, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Frank Semak, 2250 Proctor Ave., Cleveland, O., William Sikes, 2265 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združiteljni odbor: Predsednik Frank Alon, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Joshe Oren, 2238 W. 25th St., Chicago, Ill. Jos. Shuk, 1101 E. 23rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kovs, 2802 St. Clair Ave., Cleveland, O. POZOR! — Korrespondenca z gl. uredniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši tabele!

VSA PISMA, ki so namenjena na poslo gl. predstavnika se poselov: Predsedništvo S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VSE ZADEVE BOLNIŠKE POSLOVE SE NASLOVUJE: Bolniški tajništvo S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DEJAVNE POSILJATVE IN STVARI, ki se šilajo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebo se naslovu: Tajništvo S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Vse poročila glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je spodaj.

Vsi prisilni na gl. porotal odbor se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. May St., Springfield, Ill. Vsi dopisi in drugi spisi, nemanjki, oglasi, naročila in spisi vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošiljajo na naslov: "Prosveta", 2887-89 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

IZ DELAVSKEGA SVETA. (Federated Press.)

Delavsko gibanje v Avstraliji. Mornarski delavci so izbojevali \$6,38 mesečnega priboljška pri mezd. Enak priboljšek so si pridobili tudi mornarji Nove Zelandije. — Delavska vlada v Novem Južnem Walesu je s posebnim zakonom zoper profitarstvo prihranila ljudstvu najmanj deset milijonov dolarjev pri kupovanju dnevnih potrebščin v minulem letu, ker trgovci niso mogli poljubno odirati odjemalcev z visokimi cenami. — Kapitalisti v Avstraliji, videči uspeh svojih bratov v profitu na Angleškem in v Ameriki, so prišli z ofenzivno za splošno znižanje mezde v industrijah. Njihova preliminarina akcija je bila, da so zaprli veliko število tovarn in rudnikov v običajno vrsto, da upognejo delavce z brezposelnostjo. Centralna avstralska vlada je sklicala konferenco zastopnikov delodajalcev in organiziranih delavcev za omejitve brezposelnosti. Vlada pravi, da je "nevtralna", hoče pa, da se vrne obrat industrij. — Ladjegradna industrija, ki je v rokah vlade, je zelo ogrožena valed visokih cen jekla. Vlada bi lahko dobila jeklo iz Nemčije in Belgije po sto dolarjev tona, a rajša plačuje \$140 za tona avstralskega jekla, samo da štiti domače kapitaliste. — V New South Walesu se vrše državne volitve konec marca. Sedanja delavska vlada pojde pred volilce a programom, da delavci obdrže sedanjo mezo in 44 ur dela v tednu. S tem programom upa vlada zmagati z veliko večino.

Poljedelaki tajnik Wallace ne pripada med liberalne ljudi. Mogoče sprejme odklonitev od strani Hardinga brez protesta. Na drugi strani se bo pa ojnobil, ker ga podpira farmarski blok, da napravi iz Fallovih izjav kabinetsno vprašanje in poda ostavko. To pa mogoče prišli predsednika, da se posvetuje z narodnim odborom republikanske stranke in prizna, da posnema Taftovo administracijo, kot je nastopala pred dvanajst leti. Mogoče priporoči na to Fallu, da ga naj nikar ne nadleguje z njegovo narzocnostjo v administraciji.

Brezposelnost, razvrednostvovanje poljskih produktov, znižanje mezde, Newberry, opozicija proti vsjaški nagradi, subvenčni ladijski škandal in zdaj — Fallova epipdeja. Administracija dela butare, ki se ne da daleč nositi. Može v kongresu, ki so prerokovali, da Hags pade in da pride resignacija Falla in Hooverja, so še vedno prepričani, da se prerokovanje spolni. Fall izstopi zaradi vprašanja o "beligerizmu." Hoover bo rajše podal ostavko, kot da odstopi od svoje privatne vojne proti Rusiji.

UTOPIL SE JE V PINJENEM MLEKU.

Galesburg, Ill. — 41-letni John Jaim se je utopil v pinjenu. Pripognil se je nad šebrom, v katerem je bilo deset tisoč galon pinjenega mleka. Izgubil je ravnotežje in padel v šeber. Utopil je, predno je prišla pomoč.

Ekspedicija bo iskala pleistocena. Buenos Aires, Arg., 10. maron. — Profesor Clementi Onelli, ki je pred nekaj dnevi poročal, da je njegov prijatelj Sheffield videl ogromno neznano žival v jezeru v Patagoniji je naznanil večeraj, da pojde argentinska ekspedicija prihodnji teden iskat monstruma. Ekspedicijo boša vodila Jose C. nagi, superintendent fukajšnjega zoologičnega vrta, in inženir Emilio Frey. Ekspedicija bo skušala ujeti dvoživko živo, ako bo mogoče — in če jo najde. Po prvem poročilu je žival podobna krokodilu, toda vrt ima izredno dolg in tenak in na njem je majhna glava. Te vrste živali s imenom pleistocena se vidijo samo v muzejih, kajti živele so pred sedem do deset milijon leti.

DVONOŽEC

in druge zgodbe.

NARAVOSLOVNE PRAVLJICE

Spisal Karl Ewald. Prevedel Franc Bolka.

(Dalje.)

In zdaj je otok obležal, kjer je ležal. Korale so zidale neprestano dalje, valovi so metali še vedno klade na površje in otok je postal prav vedno večji.

Nekega dne je priplavalo veliko, okroglo, rujavo bitje in potrkalo na eno stran otoka.

"Kdo tu?" so vprašale korale izpod vode.

"Jaz sem!" je reklo bitje.

"Da, ali kdo?" so vprašale zopet korale.

"Ali me ne poznate? Jaz sem kokosov oreh in sem znamenit po celem svetu. Jaz stavi otok, ki jih slikajo na zemljevide in ki se jih uče v zemljepisnih urah. Celo pesmi so zložene o meni."

"To je vse mogoče," so rekle korale. "O tem ne vem ničesar. Me smo same sezidale otok in nismo imele časa, peti pesmi."

"Da, to je neverjetno, koliko nevednosti obstaja na svetu," je odvrnil kokosov oreh. "No, ali imate dovolj zemlje, da morem v nji pogostiti korenine in postati palma?"

"Aha!" so šepetale korale. "Palma je!"

Prosile so jo uljudno, naj se brez nekega časa zopet vrne, do tedaj so hotele storiti vse, da ji dobavijo zemlje, v kateri bi mogla rasti.

"Dobro!" je rekel kokosov oreh. "Potem pa splavam še nekoliko po morju. V enem letu je moja lupina tako debela, da vse lahko prenesem."

Po teh besedah je odplaval dalje.

Kadarkoli je bilo zdaj mahu ali mrtvih rib ali morskih svezd v vodi, prosile so korale valove, naj jih vržejo na otok. Valovi so to tudi storili in vse je ležalo tu gori in je segnjilo in postalo zemlja. Morske ptice so prihajale in so skrbele za gnojitev. V gnoju je bila čišnjeva pečka, pognala

je korenine in postala prijazno drevesce.

Nekega dne je priplavalo veliko, votlo steblo. Ko je ležalo na otoku in trohnelo, so izpadla nekatera travnata semena. In brez nekega časa je bil otok popolnoma zelen. V stebli sta bila tudi dva martinčka, dobila sta otroke in našla, da se da na otoku stanovati prav prijazno.

In potem je prišel zopet kokosov oreh.

"Dvignite me gor!" je rekel valovom.

In klil je in postal krasno drevo. Njegovi orehi so padali vsaokoli in kmalu se je dvignil gozd kokosovih palm na otoku.

Ptiči so gradili svoja gnezda na drevju. In evetlice in čebele in metulji so se znašli tu.

Končno je privesal nekaj tudi mož s čolnom.

Njegova ladja se je potopila in mnogo dni ga je gonilo po morju. Zelo je bil lačen in žeje. In ko je zagledal otok, je bil ves iz sebe od radosti, zlezal je na kopno, jedel kokosove orehe in ostrige in si postavil kočo, v kateri je mogel stanovati, dokler ne pride ladja, ki ga ponese v domovino.

Pod vodo pa so zidale korale vedno naprej, ker otok jim ni bil nikoli zadosti velik.

"Ah, če bi to mogla videti naša pradedinja!" so govorile med seboj.

Neverjetna zgodba.

Zgodba, ki pride zdaj, zveni popolnoma neverjetno.

Zato pa je vseeno prav lahko resnična. Jaz poznam mnogo neverjetnih zgodb v katerih je vsaka beseda resnica.

Zgodba je tudi zelo skrivnostna.

Zato pa je vseeno lahko prav zabavna. Mnogo skrivnostnih zgodb je prav zabavnih.

Zgodba se začneja popolnoma mirno, lepega, solčnega dne poleti ob pol devetih zjutraj.

Mati je stala pred hišnimi vratmi in rekla svojemu malemu dečku, ki je stal s kočarom na roki na stopnicah: "Teči brž k trgovcu, dečko moj, in mišlani na to, da je nedelja in da ob devetih zapira. V kočari je listek s vsem, kar imaš prinesiti. Lahko stečeš

tudi skozi kovačev vrt, da prideš nagljeje."

Deček je šel, kakor je mati želela, skozi kovačev vrt.

Bil je zelo brhek deček, ali izgledal je nekoliko zaspano. In to je bila tudi resnica, res je bil zaspan. Pozno je prišel v posteljo, ker je bil na izletu v gosdu in se torej ni naspal. To se je dalo videti tudi na njegovi obleki, ki ni kar nič pravilno sedela. Mati pa ni imela časa, popraviti ga. Ker bila je nedelja in trgovec je zapiral ob devetih.

Ko je šel deček skozi kovačev vrt, zagledal je na trati lepo mačeho.

Stopil je k nji in jo utrgal. In pokleknil je ter si ogledal tudi druge evetlice. Pogledal je za kakšjem pastirjem, ki je frčal mimo. In kako se je dogodilo, nobeden ne ve, — nenkrat je ležal na hrstu in gledal v oblake.

Kmalu nato je zaspal. Poleg njega je stala kočara s listkom. Solnce se sijalo. Ura na zvoniku je udarila devet, trgovec je dal obkrožne na okna in zapri vrata. Mati pa je sedela doma in čakala.

To je zdaj bilo že precej skrivnostno. Ampak pride še mnogo zlejše.

Ko je deček spal tako tja vendar, sedla je muha na njegov nos. Nos se je sveržil, ali muha je ostala, kjer je bila.

"Bogsigavedi zakaj ležimo tu," je rekel nos. "To ja vendar prav oduren kraj!"

"Me smo se zaprle," so rekle trepalke, nastala je neka posebna budnost v celem dečku.

Ni bilo tako, kakor če se mladenič buden smeja, tudi ne, kot kadar se smeja v spanju. Vse v mladeniču se je smejalo na nenavadnejši način. Noge so se smejale in roke so se smejale, zobje so se režali, nos je pihal, srce je skakalo v telesu od veselosti, ušesa so se smejala, želodca je klopotal. . . kratkoma, bučbene kitice ni bilo na dečku, kajbi ne bila od smeha nad bahavostjo trepalk trepetala.

"Za Boga!" so rekle noge, ko so se zopet pomirile. "Kako morejo biti ljudje vendar tako narduti. Vsakdo mora biti res veliki domiljavec, ki ne vidi, da me ne

sluša vas. Če gremo na, gre vse. In če me odpravimo službo, vedite vi val skupaj v tisti."

"Vsekakor so se trepalke o-smeele," je rekel želedec, ki je govoril počasi in z velikim dostojanstvom. "Ampak pravzaprav ve tudi niste dosti pametnejše, ve dobro, če mislite, da ve dirigirati telega mladeniča. Kaj pa misljate, da misli Kaj hočete zašeti brez mene?"

"Me bi teklo mnogo nagljeje," so odvrnile neposredne noge. "Za dostikrat smo se jezile, da moramo vsiciti tako klado."

"Ovčaste kot razumete," je rekel želedec. "Od mene imate vse dvoje mož. Od mene pride hrana, hrana pa je moč. Če nočem jaz, vse stoji."

"Ti domiljavci paglavci!" so vzkljknile noge.

"Pač mogoče!" je rekel želedec. "Vem pač, da sem majhen, in tudi ostal bom še dalj časa tako, dokler ostane naš dečko tako majhen. Ampak čakajte, ve neverjalne duše! Poglejte njegovevega obeta! Njegov trebuh se kroži, že prav lično pod njegovim telovnikom. In poglejte našega strica trgovskega svetnika. Najuglednejši mož v mestu. Je in ima največji trebuh med vsemi stanovaleci. Lahko vam povem, da bi ne bil postal nikoli trgovski svetnik, da ni imel tako raztegljivega želedeca."

"Nas seveda pozabljaš, dobri želedec," so rekli zobje. "Če mi ni večimo jedi, ne moreš prav nič zašeti."

"Kdo vidi, kje stoji jed?" so vprašale oči.

"Kdo alihi, ko kličejo k jedi?" so vprašala ušesa.

"Kdo vzame jed in jo nosi v usta?" so klicale roke.

"Kdo vas nosi vse skupaj k mizi in vas posadi za njo?" so vprašale nasmiljivo noge.

Tedaj je nastal neznanški ropot v mladeniču; nerazumljivo zakaj se vendar ni vzbudil. To je bilo neprijetno manj, ali dobro za zgodbo. Ko je zopet nekoliko potihnilo, je reklo srce: "Govorite pač, kakor daleč seže vaša pamet. Jaz sem najlahtnejši v celem dečku. Če jaz preneham biti, potem je vsega konec. So ljudje, ki nimajo oči, in ljudje, ki nimajo zob. So ljudje, katerih želedec ni vreden početnega groša. Ampak ljudje, ki nimajo sra, so kratkoma ne-mogoči."

"Ah," so zabavljale noge. "Ti si tuhi vedno tako polno plemenitih črtov in podobnega."

(Dalje prihodnji.)

NAKLANILO IN SARVALA.

Tušnim sreem naznanjam žalostno vest, da je po smrti davnal mučni boleznj našega svet nam, vzela iz naše srede naša hčerka

JEMNJE KRIVICE.

Polotili smo jo k večnemu počitku dne 4. marca ob 9 uri v jutro na katoliškem pokopališču v Indiana, Pa. Najlepša ljuba mojem bratu je botru Valentinu Krivici in botri Mariji Selak. Iskreno se tudi zahvalim Johnu Binku in njegovji soprogji, Karli Klemenču in soprogji in Martinu Smithu in soprogji za njih trud in pripravnost, ko so nam stali ob strani za časa boleznj. Hvala vsem, ki se je obikali ob mirnem vodu in je spremlil k počitku. Tebi draga naša hčerka pa bodi lahka zemljenja poljiva mirno! Žalujoci ostali: Frank Krivec, etc. Mrs. Krivec, mati, Stefanija, Anna, Mary in Frances sestrice, Frank in Karl, brata. Val v Homer City, Pa.

Za kuhanje piva doma

Imamo v zalogi slad, kmeti, sladkor in vse druge potrebščine. Poiskate in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhani vedno je najboljši in najosnovnejši. Dobiti je tudi sibirke sodov, steklenice in raznih loncev, itd.

Mi vam dostavimo naročile po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih hišah namo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Od nekod.

Jože Kovadič.

(Konec.)

"Niš blagorodje," je jecal bolnik. "Jaz imam teške vesti, ki me peče v praih kot ognjena krogla. Velik grešnik sem; ma li še poznata?"

"Da, potovali smo skupaj in takratne neprilike so vse pozabljene. Sicer pa sva že dolgo razmišljala o vašem bogastvu in tajnostnem domu ter sklepala, da vas mora nekaj peči kot skrit greh."

"Pomagajta mi umreti," ju je zdihovaje prosil bolnik.

"Če že hočete rada storiva toda kako?"

"Pokažite, kako se umira," je prosil gospod.

"Tisoči so že umirali pred vami, ne, milijoni."

"Res, da so umirali pred menoj, toda jaz jih nisem videl in nikdo mi gače povedati, kako se umira. Vsi hočejo, da bi živel, a živeti ne morem. Strašno je to. Imel sem lepe dneve, a moje življenje je bilo umazano, česar ne ve nikdo. Tudi vidva ne vesta, zato se hočem pred vama spovedati."

"Dobrotnika morate dobiti za to."

"Nisem grešil proti njemu, temveč proti vam. Podpiral sem njihove institucije a tisočaki, da so cerkve spravljale ljudi na ravna pota. To še ni greh. Malo laži in hinavščine, to še ni krivica, in to me teži, saj je vse prikrito. So celo dobrotnik sem. Moljijo zame, da se na glas sliši, čeprav njihova molitev ni iz sra, samo da je glasna. S temi nimam kaj govoriti."

"Česa pa bi radi, gospod?"

"Umri bi rad prav in počteno, ne po načinu kakor sem živel, ne osovražen, ker to razdira srečo ljudi. Umri bi rad kot pravičnik, nikdo pa mi ne pove tega kako se usare. Povejta, kaj bo z menoj in z gospodarstvom."

"Da, veva nekoliko, saj smo skupaj potovali. Vi in vaše gospodarstvo bo razdejano, kljub vsem vašim strašam in xvestim slugam, kljub vsem vašim učnim moštem, ki se trudijo za blagostanje vašega gospodarstva, kajti vaše gospodarstvo ni bilo zgrajeno na ljubezni. Hedili ste čez trupla umirajočih do tega, kar imate. Ljubezen znaša in zida, krivica pa podira."

"Jaz bom plačal za moj greh," je stokal bolnik v postelji. "Nikoli nisem mislil na revne podobne, ki me sedaj žgo venomer pred očmi."

Navzoča sta se odmaknila, on ga je bolesto stokal v postelji, da ga vse zapušta. "Kam si šla vedno mi naklonjena narava? Vsak tvoj pojav mi je prinašal veselje. Spomlad, poletje in jesen, zime pa ni bilo v mojem koledarju. Ali sem res tolik grešnik? Res je, da sem

včasih nagajal ljudem in napravil tu pa tam malo hudobijo, toda ali ni bilo vse pod plaščem demokracije? Ali nismo vsi ljudje enakif Kar priznamo, da imamo vsi večje ali manjše madeže na sebi; razloček je le ta, da sem jaz delal vse premišljeno in vede, medtem ko so drugi grešili v nagljej ali nevede, ker niso znali biti moderni kot sem bil jaz. Krivi ste bili in obsojeni ste morali prebijati v ječah, dočim sem jaz ostajal čist in se smejal neumnim grešnikom. Kako naj se človek temu odvadi, če bi se odvadi, kaj bi potem pričela tista ljudska dobrotljivost. Kdo bi drugič delal, če ljudje tako hočejo? Vse bi bilo lepo, da nisem hodil potistem potu, mimo onih lenuhov v seneli. Njih oči mi obujajo vest in me bočejo kot same sulice. Pred seboj jih gledam, plesoče, roke dvigajo proti meni, usta zaprta skozi stoletja hočejo govoriti, srca, ki prerano trohne pod zemljo, bi hotela še biti.

"Zdi se mi, da me bodo s svojimi očmi posadili pred obličje Sodnikovo nemaljive pravice, katere ni... Kjer ni moči..."

Kriknil je bolesto. "Pridite, prijatelji, jaz sem močan... Kje ste... Kje ste, živeli... živeli... Jaz ne morem več..."

K postelji so pristopili zdravniki, duhovniki in učeni možje.

Vrtnar je prišel svojo ženo za roke in jo odpeljal. Odklta sta in potujeta še danes. Tu pa tam se ustavi tu po nekaj let. Za njima se pokoravajo grešniki, nedolžni se vesele in koder hodita, puščata sledove lepote, v kateri je ljubezen.

Bo li kdaj prestalo njuno potovanje? Kdaj se vrneta k nam; in kje si postavita svoj dom? Kdo ve to?

"Prosveta" prinaša zanimive vesti vsak dan. Ali ste naročili na dnevaik "Prosveto"?

SEVEROVA ZDRAVILA VZDRUŽUJEJO... Za srbeči kožu-rabite SEVERAS ESKO... Antiseptično masilo... Priporočljivo za odpomoč pri zdravljenju srbečice in raznih kožnih bolezni. CENA 50c... V. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

PRAV GLASNI COLUMBIA MOČNI GRAMOFON. Cena za eno močno pero je \$30.00 Na dve persi... \$35.00... To je pravi novi glasni Columbia gramofon in prave slovenske nove Columbia plošče, vsaka igra na obe strani, cena 75c, za ploščo. Vsak gramofon in vsaka plošča je nova in ne obrabljena to garantiramo vsakemu. Mi smo edini pravi Columbia zastopniki za Columbia blago v Conemaugh. Ploščo imamo v zalogi v vseh jezikih, pišite nam po brezplačni cenik. Blago pošljemo po Expressu prvi dan ko dobimo Vaše naročilo. Ako ni blago čisto in novo vam vrnemo denar. Pazite, da kje ne kupite obrabljeno blago za novo. IVAN PAJK, 24 Main St., Conemaugh, Pa.

Pošiljamo denar v staro domovino. Sedaj lahko pošljemo denar v vse kraje na SLOVENSKO, HRVATSKO, DALMACIJO IN ISTRO. Nadajta pošiljamo denar tudi v Srbijo, Bulgaroko in Rumunoko. Jamljamo za vse pošiljni denar, vsako let pred vojno, da bodo hitro in točno izplačan. PRODAJEMO SIFKARTE NA VSE LINIJE. Uradne ure so: 9 jutro do 5 zvečer. Ponedlek in soboto do 8:30. KASPAR STATE BANK, 1900 Blue Island Avenue CHICAGO, ILL.

F. M. Dostojevskij: BESI Roman v treh delih. Preložil Vladimir Levstik.

(Dalje.) Vstal je z divana ter se začel izprehajati po sobi iz kota v kot — njegovo vsakdanje gibanje po zajtrku. "Nas kmalu zapustite?" je vprašal iz svojega naslanjača Pjotr Stepanovič, ki si je bil prižgal cigareto. "Prišel sem pravzaprav prodat posestvo; zdaj sem v rokah svojega oskrbnika." "Ali niste dejali, da ste prišli zato, ker ste se bali tam epidemij po vojni?" "Ne, ne samo zato," je nadaljeval gospod Karmazinov, blagodušno ubiraje svoje stavke in pri vsakem obratu iz kota v kot živahno, čeprav komaj vidno pobrevaje z desne nožice. "Res je mojnamen živeti čimdalje," se je nasmehnil pikro. "Naša ruska gospoda ima lastnost, da se sila naglo obrablja v slehernem pogledu. Jaz pa se mišlim obratiti čim najpozneje in se hočem zdaj čisto preseliti v inozemstvo; tam je podnebje boljše, hiše so zidane, sploh, vse je trdnjše. Do moje smrti se Evropa menda ne podere, kaj menite?" "Kako naj vem?" "Hm... Če tamkaj res zagrmi Babilon in se začne ogromno njegovo rušenje — v tem se dočela strinjam z vami, četudi mislim, da me prevži — se pri nas na Ruskem nima kaj podreti v primeri z njim. Pri nas ne bo padalo kamenje, temveč vse se razleže v blato. Sveta Rusija je na svetu zadnja, ki bi se mogla upirati čemu. Preprosto ljudstvo se še nekako drži ob "ruskem Bogu"; toda "ruski Bog" je po zadnjih izkušnjah sila nezanesljiv in je še kmetsko reformo komaj preстал — vsekakor se je hudo zamajal. In zdaj je železnice, in vi... ne, v "ruskega Boga" ne verujem prav nič več." "In v evropskega?" "V nobenega ne verujem. Ofrnili so med rusko mladino. Zmerom sem čutil s slehernim njenim gibanjem. Kazali so mi tukajšnje proklamacije. Vsi gledajo nanje z dvomom, ker jih plaša oblika, toda hkrati so vsi prepričani o njih močnost, čeprav ne priznajo tega. Vsi padajo že davno, in še davno vedo vsi, da se nimajo za kaj prijeti. Že zato sem prepričan o uspehu te skrivnostne propagande, ker je Rusija dandanašnji pred vsemi drugimi tisti kraj sveta, kjer se lahko vse zgodi brez najmanjšega odpora. Predobro vem, zakaj so se vsi vsi imoviti Rusi v inozemstvo in zakaj jih ubaja vsako leto več. Godi nagon jih vodi. Kadar se ladja potaplja so podigane prve, ki jo zapuščajo. Sveta Rusija je lesena, beraška in... nevarna dežela, zemlja častihlepnih bezašev v svojih višjih slojih, dočim životari ogrom-

na večina po bednih kočah in v največji zanemarjenosti. Ona bo vesela vsakega izhoda, samo dopedati ji treba. Edina vlada se hoče še ustavljati, pa maha s polenom v temi in udriha samo po svojih. Tu je vse zaznamovano in obsojeno. "Rusija, kakršna je, nima bodočnosti. Jaz sem postal Nemec, in si štejem to v čast." "Ne, poslušajte, omenili ste proklamacije; povejte po pravici, kako gledate nanje?" "Vsi se jih boje; to priča o njih močnost. Brezobzirno razkrinkujejo, prevaro in dokazujejo, da se tukaj nimamo za kaj prijeti in kam opreti. One govore glasno sredi občega molčanja. Najzmagovitejše v njih je razen oblike ta dodaj nezasišana smelost gledati resnici naravnost v obraz. Zmožnost gledati resnici naravnost v obraz, ima samo rusko pokolenje. Ne, v Evropi še niso tako pogumni; tam je kamenito carstvo, imajo se kam opreti. Kolikor vidim in kolikor moram presoditi, se zaključuje vse bistvo ruske revolucije v zanikavanju. Ugaja mi, da je to tako amelo, in neustrašeno povedano. Ne, v Evropi bi tega še ne razumeli, pri nas pa planajo prav na to. Ruskemu človeku je čast zgolj nepotrebne breme; vedno mu je bila breme, v vsej njegovi zgodovini. Z odkrito "pravico do brezčastnosti" ga privabijo najhitreje. Jaz sem človek starega pokolenja in sam priznam, da še stojim za čast, toda le iz navade. Povšeč so mi zgolj stare forme, nemara iz malo-dušja; nekako mora pač vsak doživeti svoje dni." Mahoma pa je utihnil. "Jaz govorim in govorim," je pomislil sam pri sebi, "on pa venomer molči in opazuje. Prišel je zato, da mu zastavim odkrito vprašanje. In zastavim mu ga." "Julija Mihajlovna me je prosila, naj vam kako z zvijačo izvašim, kako presenečenje pripravljate za popjutrišnji plest?" je zdajci vprašal Pjotr Stepanovič. "Da, res bo presenečenje; vse bom izmislil," se je našopiril Karmazinov, "toda skrivnosti vam ne izdam." Pjotr Stepanovič ni šlil vanj. "Tu živi neki Satov," se je informiral veliki pisatelj. "Pomislite, nisem ga še videl." "Prav dober človek. Kaj je z njim?" "Tako, on tam nekaj govori. Kaj ne, da je on udaril Stavrogina po obrazu?" "On..." "Pa Stavrogin — kaj mislite o njem?" "Ne vem... babjak je." Karmazinov je mrzil Stavrogina, ki se je bil navadil sploh ne opazati ga. "Teja babjaka," je dejal hihitaje, "potegnejo preveč na vejo, če se kdaj izpolni, kar oznanja jo proklamacije." "Morebiti še prej" je zdajci odgovoril Pjotr Stepanovič. "Niš škoda ne bo," je nekam hudo resnobno pritrtil Karmazinov, ki se ni več smejal.

(Dalje prihodnji.)